

The Project Gutenberg eBook of Csak így... : Versek, 1918-20, by Sándor Reményik

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Csak így... : Versek, 1918-20

Author: Sándor Reményik

Release date: January 1, 2012 [EBook #38461]
Most recently updated: January 8, 2021

Language: Hungarian

Credits: Produced by Albert László (This file was produced from images generously made available by The Internet Archive/Canadian Libraries)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK CSAK ÍGY... : VERSEK, 1918-20 ***

REMÉNYIK SÁNDOR

CSAK ÍGY...

VERSEK

1918-20.

1920

CSAK ÍGY...

Hogy mért csak így:
Ne kérdezzétek;
Én így álmodom,
Én így érzek.
Ilyen messziről,
Ilyen halkán,
Ily komoran,
Ily ködbehaltan,
Ily ragyogón,
Ily fényes vérttel;
Úzött az élet,
S mégsem ért el.
Menedékem:
A nagy hegyek,
Az élet fölött
Elmegyek;
S köszöntöm őt, ki zajlik, és pihen:
Én, örök vándor, s örök idegen.

CSAK ÍGY...

MIKOR ÜNNEPET ÜL...

Mikor ünnepet ül
Lelkedben az öröm, vagy fájdalom,
- Lehet gyászünnep is -
Akit nagyon szeretsz,
Akkor hozzá mehetsz,
Jaj, csak ne menj szürke hétköznapon!

Akit szeretsz, annak
Egész lelket áldozz,
Jaj, csak vele *gyakran* ne találkozz!

Akit nagyon szeretsz:
Ne kívánd a házikódba társúl,
Örvendj, ha a lelked vadvirágos,
Messze síkján néha hozzád társul.
Örvendj, mikor járhatasz
Bársony-puha karján
Erdők muzsikáló, suttogó avarján.
Vagy ha hegytetőkön,
Meredélyek felett
Vigyázva, szelid kézzel átvezet.

-5-

Akit nagyon szeretsz:
Völgyben ne lakozzál,
Hegyen találkozzál,
Ott társalogj Vele,
Társalgásod imádkozás legyen,
Fénnyel, árnnyal, végtelennel tele.

Akit nagyon szeretsz,
Soha meg ne csókold, ne öleld meg,
Áhitattal csak a kezét fogd meg.

Akit nagyon szeretsz:
Közted s közte, mint egy tündérfátyol,
Lebegjen a távol.

Mint egy fényes, hűvös tündérfátyol,
S hogy balgán letépjed,
Őrizzen az Isten attól téged!

Ami el nem kophat
Forró közelségbe',
Hosszú megszokásba',
Akárminek hívják:
Annak az érzésnek örök a zománca.

-6-

SZÁRAZ LEVÉL.

Egy lány hajába hullt,
A véletlen, a szél
Hozta. Gyűrött kis múmia-levél,
A sötét fűrtök közt pihen:
Vándor, különös, oda nem való,
Szomorú idegen,
Egy lány hajába hullt, most ott pihen.

A lelkem is ha lány hajára száll,
Ott úgy pihen,
Mint ez a vándor,
Ez a szomorú, száraz idegen.
Hogy megpihent: tán maga sem hiszi,
Egy pillanat - s a szél tovább viszi,
Tovább, tovább...

-7-

CSIPKERÓZSA.

A várteremben szűzi csend,
A pergő rokka elpihent,
Áll az idő s nincs benne óra,
Királyfi, átkozott kezéd
A tüskerácsra mér' teszed?
Most boldog Csipkerózsza.

Százévig nőtt a lángsövény,
Mögötte nincs könny, vágy, remény,
Semmi, csak boldog álom,
A gonosz tündér jót akart,
Herceg, ez álmodot ne zavard,
Ne lássanak e tájon!

Alszik, tán rólad álmodik,
Lovag, van bátorságod itt
Álmához mérni rongy-magad?
Az Élet vagy, Te átkozott,
A bűnt, a bajt, a jajt hozod

S kezedhez szenny tapad.

-8-

S ha vágynál mégis törni át,
Találj szemben ezer halált,
Szivedbe túske törjön,
Vérzőn szakítsd a lángfalat
És úgy maradj a vár alatt
És szomjuság gyötörjön.

S Te csak aludj, kis Csipkerózsza,
Áll az idő, nincs benne óra,
Sorsod nem mostoha,
Az álmod szent,
A rókka elpihent,
Aludj, ne ébredj fel soha!

-9-

CSILLAG A VÍZ ALATT.

Ott lenn, a víz alatt,
Egy másik, mélyebb ég;
S hogy kisímult a tükör:
Ezernyi csillag ég,
Ragyogj, ragyogj,
Te vízalatti ég!

Ragyogj, ragyogj,
Te örök Ideál,
Tőled el nem választ
Sem élet, sem halál,
Ragyogj, ragyogj, örök-idegenül,
Fenn is, lenn is elérhetetlenül,
Ragyogj, ragyogj!

Ragyogj, ragyogj,
Örökkön tiszta kép
E lélek vízalatti, mély egén,
Én már tudom: Csak azt nem veszttem el,
A miről soh'se mondhatom: enyém.
Ragyogj, ragyogj
Éjféli Csillag, lelkem mély egén.

-10-

SÓHAJOK HÍDJA.

A mi életünk sóhajoknak hídja,
Mely átível a sötét lagunán, -
S majd jönnek egykor boldog gondolasok:
Szerelmes párok - sok száz év után.

S a híd alatt megállnak. Ó be mások,
Be mások lesznek ők, mint Te meg én,
S majd nézik egymás ifjú arcukat
Velence ősi, komor tükörén.

A mi életünk sóhajoknak hídja,
De elszánt léptünk alatt kong a híd,
Lenn ásítanak az ólomkamarák
És rajtunk senki, semmi sem segít.

Akkor majd nász dal zeng a híd alatt,
S egy erős kéz szorít egy kis kezet, -
Mi akkor már történelem leszünk:
Fekete kő, s fehér emlékezet.

-11-

ÚGY FÁJ MÁR MINDEN...

Úgy fáj már minden, minden idebenn:
A szó, s a mozdulat, s a csend is fáj,
Minden, mi általreszket szívemen,
Legyen az ember, muzsika, vagy táj,
Úgy fáj már minden, minden idebenn.

De néha egy-egy halk szó símogat,
S rejtekúton a szívembe talál,
S álomba ringatja a kínokat,
Elaltatja a multat, s a jövőt.

Pedig be nehéz megtalálni már
Az ösvényt, a szívembe vezetőt.

Gyom és gaz benőtte az útakat,
Ördögpalánták ágaskodnak rajtok:
Szárak kórók és keserű füvek,
Minden, mi beteg szívemből kihajtott.

Martir a szó, mely jó hozzám ez úton,
És szent a szív, mely küldi őt ezen,
S mely liliomok magvát hinti el
Ott, hol különben csak bogáncs terem.

Áldott az óra és áldott a szél,
Mely liliomok messze magvát hozza,
Magot, melyből a békesség kikél.

EGY LÉLEK ÁLLT...

Egy lélek állt az Isten közelébe'
S az örök napsugárban reszketett
És fázva félt,
Mert érezte, hogy vonzza már a föld
És keserűn kelt ajkán a „*miért*“,
Mikor az Isten intett neki: „Készülj!

Valaki ott lenn meg akar születni,
Neked szótték e színes porhüvelyt:
Pici kezeket, pici lábakat;
És most hiába, le kell szállanod,
Öröktől fogva te vagy kiszemelve,
Hogy e testet betöltsd,
Mint bor a kelyhet, ampolnát a láng.
Menj és ne kérdezz, ennek meg kell lenni!“

S szólt a lélek: „*Én nem akarok menni!*
Én boldog vagyok Veled, Istenem;
Mit vétettem, hogy egedből kivetsz?
Mit vétettem, hogy le kell szállanom,
S elhagynom búsan és reménytelen
Az angyalokat, testvéreimet?
Mit vétettem, hogy le kell szállanom,
S felöltönnöm a gyötrő Nessus-inget,
A meghasonlás örök köntösét,
A nekem szabott, hitvány rongy-ruhát?
Ki bor vagyok: a Végtelennek vére,
S láng; mely üveg alól is égig ér:
Mit vétettem, hogy bezársz engemet
Kehelybe, amely megrozsdásodik,
S ampolnába, mely romlandó cserép?!“

És szólt az Isten szigorún: „Elég!
A törvény ellen nincsen lázadás!
Ha milliók mentek panasztalan,
Talán te légy kivétel?
Mint a fiókat az atyamadár:
Kivetlek. Tanulj meg jobban repülni,
S jobban becsülni meg az örök fészket!“

S az Ige alatt meggörnyedt a lélek.
Szomorún indult a kapu felé,
De onnan visszafordult: „Ó Uram,
Egy vágyam, egy utolsó volna még;
Egy angyalt, testvér-lelket hagytam itt,
Szerettük egymást végzetlenül,
Tisztán, ahogy csak a mennyben lehet,
Szeretném viszontlátni odalenn,
Ha csak egy percre, ha csak, mint egy álmot.“
S felelt az Úr:
„Menj és keresd! Lehet, hogy megtalálsz.“

ADD A KEZED...

Add a kezed, így szépen, csöndesen,
Nyugodtan add.

Síma, ragyogó tükör a szivünk,
Nem vet hullámokat.

Add a kezed, ilyen jó hűvösen.
A csóknak édes mérge
Mégmérgezné a nyúgodalmunkat,
Ha hozzánk érne.

Add a kezed, nincsen vágy a szivünkbe',
Innen hova hághatna még a láb?
E csönd, e béke: ez itten a csúcs -
És nincs tovább.

Add a kezed; lenn lakodalmas nép,
Mirtusz menyasszonyfőn;
A mirtuszt édes, irigyled-e még
Itt, e kopár tetőn?

Add a kezed, itt fenn, hol semmi sincs,
S a zuzmó tengve él,
A lelkünket a nagy csend összehajtja,
Mint két ágat a szél.

Add a kezed, látod lemegy a nap;
A nappal szembe
Nézzünk így, győzelmesen, szomorún,
Kezed kezembe.

Add a kezed, egy percig tart csupán
Ez az ígézet -
Ó de ez mélyebb, mint a szerelem,
S több, mint az élet!

EGY VIRÁG ÚSZIK...

Egy virág úszik végtelen vizen,
Ringatja szeliden az ár,
Ősszel fogant, ugaron termett,
Nem tudja, mi a nyár,
Egy álom úszik végtelen vizen,
Ringatja szeliden az ár.

Valaki állt egy kőhíd magasán,
És a kezében volt egy kis virág,
Ősszel termett, ugaron nőtt virág,
És a szívében volt egy álom,
S a vándor szólt:
„Mit érek véle, ha valóra váltom?

Ez álomnak itt nincs otthona, háza -
És ez a virág túlon-túl fehér:
Az élet neki rút, s törékeny váza.

Ez az álom
Se másnak, se nekem ne fájjon,
Ne hulljon erre senki könnye
És hervadó szirmához mi sem érjen,
Még egy imakönyv se!

A virágot a folyóra bocsátom,
A szent, örök folyóra,
A tengerhez hadd vigye közelebb
Minden hullám és minden óra,
Lehullatom a szent, örök folyóra.

Tartsa meg öröknek az örök víz,
És virúljon a tenger közepén,
Mint őszi pompa, s mint tavaszi dísz!“

S úgy lőn.
A vándor ott maradt, a hídon állva,
És a virág - elment - az óceánba.

HOGY ÖRVÉNYLIK...

Hogy örvénylik a csend; már feneketlen;

-15-

-16-

-17-

-18-

Az idő éjféltre jár, hull a hó;
Én az elmulásról elmélkedem,
És arról, ami örökkévaló...

A lámpám ég, a lelkem alig pislog,
De jó a lelkemen e félhomály;
Ilyen lehet az Isten közele -
És ilyen lehet a közel halál.

Ilyen lehet egy ködös szerelem,
Amelynek célja nincs és vágya nincs;
Csak olyan, mint egy szentjánosbogár,
S a sötét szívnek mégis drága kincs.

Magam vagyok és boldog egyedül,
Az álmaimmal; - az álom erő,
Mikor a valótól már elszakadt,
S titáni árnyék: végtelenbe nő!

Élet portáján ha koldulni röstel,
És felmagaslik némán, feketén,
És megy a maga külön útjain:
Koronás árnyék, fejedelmi rém!

Magam vagyok és boldog egyedül,
A múltó élet messze, messze van,
A lámpám ég, a szívem alig rezdül,
Csak álmaim röpdösnek, hangtalan.

Magam vagyok és boldog egyedül,
Éjfélután. Künn örvénylik a hó;
És az elmulásról elmélkedem,
És arról, ami örökkévaló...

-19-

SZIKLÁK.

NÉHA INGERKEDIK...

Néha ingerkedik velem a sátán,
S szól:
Minek szórod így, balgán szerteszét,
Mutatva úton-útfelen
Az álmaid, s mindent, mi benned szép?

És tornyosúl bennem egy órúlt vágy:
Mindent, amit elszórtam, visszakérni,
S az ércemmel a mélybe visszatérni.

Ne hordozzák körül, mint véres kardot,
És kicsorbultan, ne dobják majd félre;
Mert minden hiú: tisztesség, dicsőség,
S a köznek szerzett haszon vissza - fénye -
És egy jó van: a béke.

Ne legyek átjáró-ház, nyitott szín,
Ahová minden jött-ment betekinthez,
Látva, hogy terem az öröm, s a kín,
És nevetve, mi nekem szent: a kincset.

Ne jőjjenek az irigység-darázsok,
Kiknek raja a gyümölcs körül dong,
S ne jőjjenek az apró tű-szúrások,
Mik jobban fájnak, mint egy vasdorong!

Inkább semmi se jőjjön,
És az el nem sírt könnyek tengere
Bennem iszonyú áradattá nőjjön!

S az el nem dalolt dalok óceánja
Zúgjon és hömpölyögjön bennem,
Mint egy elzárt, külön világba'!

Ne tudjon rólam senki semmit,
Tán egy-egy drága lélek még...
S csak önnön lelkem szikláit verjék vissza
A hangom,

-21-

SZIKLÁK.

A kősziklákat mindig irigyeltem,
Kik állnak büszkén, mozdulatlanul,
Állják a villámot, ha rájuk sújt,
S a harmat csöppjét, ha fejükre hull.
Számukra soha sincs „talán“, se „hátha“,
Mint dogmák állnak, oly konok-keményen,
Mint zord, erős és önhitt férfiak
És hófúvásos, sivatag nagy télben
Fejükön csipkés jégből a sisak:
A kősziklákat mindig irigyeltem.

A kemény szót most megtanulom én is,
De szívem bánja, mit kimond a szám,
Ajkamon éles az ige, mint a kard,
De belül egy hang kérdez: „igazán?“
S a lélek ernyed, tompa, szárnyszegett.

Már megtanulok én is sikraszállni,
S nem hajgálni kő helyett kenyeret,
S lenni kőszirt, mely int és fenyeget,
Kőszikla, mit meg nem ingat semmi,
Kőszikla, min a csákány eltörök.

Ó, de belül fáj keménynek lenni!

TŐLEM...

Tőlem szerelmes dalt ne várjatok,
Én rajtam megfogant egy furcsa átok,
Ábrándos húrja nincs a hegedűmnek
És senkinek sem adok szerenádot.

Epedve bűgő vágyak poétája
Én nem vagyok. Ne kelljek senkinek!
Nem trubadúrnak jöttem én ide
S nem küldtek engem rózsáligetek.

Az éj s a köd küldötte vagyok én,
A szakadékok üzennek egymásnak
Velem. És köt a kietlen parancs:
Magánosan az utak szélén álljak!

Hogy álljak, mint egy pusztai kereszt!
Hogy álljak, mint egy bús Memento Mori!
Hivatásom: az örök fájdalom
Ércbetűit az ősz-gránitba róni.

Hogy járjam a lét tarolt erdejét,
És versenyt süvitsek a szabad széllel!
S egykor, ha minden dalom elapadt,
Hárfámat a sziklákon zúzzam széjjel!

ELHAGYOTT HARANGLÁB.

A néhány ház, mely körülvette,
Elveszett, pusztult, csonkig égett,
Sátorfáját fölszedte innen,
Mint költöző madár az élet.

A végzetetlen némaságot
Már nem zavarja élő hang,
Maradt a síkon egymagába
A haranqláb s a holt harang.

Dermedten csüng az ólmos csendbe,
Beszédes ércnyelve be néma!
Teste maradt csak, lelke elszállt -
De mintha visszajárna néha...

Ember a köteléhez nem nyúl...
De ha megingott, ha megrengett
Tetőtől-talpig a haranqláb -

Nagy viharban - még kondul egyet.

Idegenül, komoran kondul,
Mintha a szélvész lelke volna,
Mintha temetne egy világot
Sötét hamuba, szürke porba.

-25-

Komoran kondul, tompa jajjal,
Mintha valaki magát tépné,
Tépné, szakítná, megátkozna...
E kín az egész teremtésé.

Akkor a messzi falucskákban
A népek borzongva megállnak;
Mert ember nem harangoz néki:
Harangoz az Isten - magának!

-26-

CYKLOPS.

Odysseus megy Ithaka felé,
Vizen túl várják ölelő karok:
Hú Penelope... gyöngéd feleség...
Kövesse, aki meg nem unta még!
Én az öreg Cyklopsnál maradok.

Áll puszta szigetparton, vak titán,
Kiszúrt szemével végtelenbe néz,
Két roppant karja: két lecsüggedt ág,
A Góliáthot csalafintaság,
Az őserőt legyúrte törpe-ész.

Megtört, de meg nem hajlott hatalom.
A szirteket szakgatta bósz dühében;
E pillanatban valóban titán,
Királyi gőg keserű ajakán,
Hogy kifáradt a sziklatördelésben.

E gőgös, keserű ajk tudja már:
Meghalnak mind az istenek, mesék,
Jönnek, kik két szürke szemmel látnak,
Az álmoknak, a hitnek, csodáknak
Kiszúrnák titokzatos *egy - szemét*.

-27-

SAS A MAGASBAN.

Lassan kóvályog az erdő felett,
És egyre szélesebb köröket ír,
S a földtől egyre távolabb lebeg.

Lassan elnyeli a levegő-ég,
Hatalmas szárnya alig-alig lendül,
Ez „ama kiterjesztett erősség“.

Idelenn hullanak a levelek,
S én hulló levelek útján megyek,
És magammal, és mással,
És az Istennel perelek,
S lényem törvényét félve kutatom.

Az a másik, ott fenn:
A végtelen Erő,
S a végtelen Magány,
És a végtelen Nyúgalom.

-28-

MÁRVÁNYTÖMB.

Áll formátlanúl, faragatlanúl:
Nyers, puszta kőtömb, szikla-hatalom,
A művésszel áll szemközt zordonúl,
Ki tépelődik már az Alakon.

A felszikkázó márványereken
Sivár, kietlen dac vonaglik át,
A kő, s a lélek perbeszállni kész:
Vajjon ki nyeri meg ezt a csatát?

A művész büszke homloka mögött
Bontakozik fénylőn egy istenarc,
A természet, az őс márvány tagad:
Ember, minek az egetvívó harc?

A véső cseng és döng a kalapács,
A márvány túr és konokul kacag,
Egy elhibázott mozdulat csupán
S a formán újra úr az őсanyag.

A véső cseng és döng a kalapács,
Tán - évekig - míg elkészül vele,
Talán a márvány istenarcot ölt,
Talán a művész elpusztul bele.

AZ ELJÖVENDŐT VÁROM...

Már ledőlnek a lelkeim tornyai,
Miket a hiúság emelt,
És porrá teszek minden cifra házat,
És pusztasággá teszem e kebelét,
Hol főlehaltva bujdos az alázat.
E kongó pusztaságban, végtelen,
Csillagtalan, adventi éjeken
Várom az eljövendőt.

A költőt.
Az egyetlen, az igazit, nagyot,
Akinek én csak szolgája vagyok,
Aki majd tűzzel, lélekkel keresztel
És hódít lanttal, karddal és kereszttel,
Őt várom, őt, az igazit, nagyot,
Mert én fáradt vagyok,
Mert én gyenge vagyok,
S ó, mert nem én vagyok az igazi!

Az én bíborom: ronggyá foszlik el,
Az én aranyam: ónná folyik szét,
Nekem a mennyországom is pokol,
S a szivárványom csupa szürkesség.
Az én muzsikám: „vén cigány“ zenéje,
Én érzem: ez a vég.

Az eljövendőt várom.
És egyengetem az ő útjait:
Fogékony, izzó szivekre találjon!
S én majd megnyugszom, ha lábához tettem
Kopott lantom és kopott csatabárdom.

MI MINDIG BÚCSUZUNK.

A KAGYLÓ.

JÉKEY ALADÁRNAK.

Én itt vagyok, akarva-nem-akarva,
A végtelen vetett a véges partra.

Fekszem aléltan a sivár fövényben
És az óceán himnuszait zengem;

Anyám, a tenger apadt, s itthagytott,
Kinek mi köze hozzá, ki vagyok:

Gazdátlan, üres ház, mire se jó,
Csak eldobni, vagy eltörni való.

Apály s dagály közt, így, időm mulván,
Várom, míg értem visszatér a hullám.

Nekem nem hazám e kietlen part,
De aki titkon a füléhez tart,

Magányban, éjben, emberektől távol:
Annak mesélek egy más, szebb világról.

MI MINDIG BÚCSUZUNK.

Mondom néktek: mi mindig búcsuzunk.

Az éjtől reggel, a nappaltól este,
A színektől, ha szürke por belepte,
A csöndtől, mikor hang zavarta fel,
A hangtól, mikor csendbe halkul el,
Minden szótól, amit kimond a szánk,
Minden mosolytól, mely sugárzott ránk,
Minden sebtől, mely fájt és égetett,
Minden képtől, mely belénk mélyedett,
Az álmainktól, mik nem teljesültek,
A lángjainktól, mik lassan kihültek,
A tűnő tájtól, mit vonatról láttunk,
A kemény rögtől, min megállt a lábunk.

Mert nincs napkelte kettő, ugyanaz,
Mert minden csönd más, - minden könny, - vigasz,
Elfut a perc, az örök Idő várja,
Lelkünk, mint fehér kendő, leng utána,
Sokszor könnyünk se hull, szivünk se fáj,
Hidegen hagy az elhagyott táj, -
Hogy eltemettük: róla nem tudunk.
És mégis mondom néktek:
Valamitől mi mindig búcsuzunk.

AZ UTOLSÓ BARÁT.

Egy pirosruhás kisleány:
Az Alkony - fogja kezemet,
Mellettem lépked szóttalan,
A mély erdőn át úgy vezet.

Megyünk, megyünk, távol - közel
Embertelen, nagy béke van,
A kislány megrezzenne, ha
Szivem dobbanna hangosan.

Mögöttem lelke lombja hull,
Mindennap egy hűtlen levél:
Barátok - álmok - nagyhamar
Itt lesz a pusztaság s a tél.

Semerre út, semerre cél,
Aki nem vetett - nem arat, -
Istenhózzátok cimborák! -
De ez a gyermek hú marad.

Ahányszor csak betérek itt,
A sűrűből elém kilép
A pirosruhás kisleány:
Más-más keretből örök kép.

Lágyan megfogja kezemet
S szivemben elcsittul a kín,
Megyünk, míg sáppad köntöse
S lesz biborszínből rózsaszín.

A lelke kisleánya ez,
Múlhatlanul a lelke,
Kézenfogva, szép csöndesen,
Megyünk együtt az éj elé.

FÖLD.

Alkonybanyúló, fekete szántás,
Őstelevény Te, szomorú barázdás,
Ki rejted, őrzöd a jövő életet:
Szenteltessék meg Föld, a Te neved.

Szenteltessék meg a Te neved, Föld,
Akiben minden új alakot ölt,
Nyúgalomba fordul a szív, az árva,
Kalászba a mag, a halott virágba.

Ki felszivod az esőt, harmatot,
S ajándokul a tengernek adod,
Ki kebled sziklabordái alatt
Fakasztasz zúgó, szent folyamokat.

Kinek szívébe vágyón ereget
Az óriásfa örök gyökeret,
Az emberfecskék fészket aki tartod,
S tőröd, hogy megtiporják tisztas arcod.

Mint anyjához a tékozló fiút,
Hozzad hoz vissza minket minden út,
Szemünk, habár a fény tengerét issza,
Lecsukódni csak hozzád kerül vissza.

Ha Ikarosnak szárnya eltörött,
Te adsz neki még álmot, örömet,
Rögöt, munkálni arccal napkeletnek,
S göröngyöt, amit majd utána vetnek.

-36-

-37-

ITT MOST VIRÁGZANAK...

Itt most virágzanak az almafák;
Amíg lassan e betűket írom,
Napfényes, tiszta csöndbe hull alá
Őzönével a selymes, lágy szírom.

Itt most virágzanak az almafák...
A lélek fájáról is így pereg
Libegve álmot, érzés, gondolat...
Tünődve kérdelem, hogy: hová, minek?...

Dobsina, 1918. május.

-38-

VÁGY.

Szeretnék úgy belédsímúlni
Természet - mint egy falevél,
Mint egy fűszál, mely egyformán nyugodt,
Ha harmat száll rá, s ha rá száll a dér.
Szeretnék úgy belédsímúlni,
Mint egy elvesző árnyalat
Az alkony ezerszínű tengerén,
Szeretném fölszívni az árnyakat,
S magamat tőlük fölszívatni én.

Szeretnék úgy belédsímúlni
Természet - mint egy lehelet,
Mint szél fuvalma, mely alig-alig
Borzolja fel az alvó vizeket,
Szeretnék úgy belédsímúlni,
Mint egy tétova napsugár,
Mely jár az erdő sűrű rejtekén,
És nem keres és nem talál,
Szeretnék úgy belédsímúlni
Természet, mint egy tűnő napsugár.

(S szeretném, ha mellettem elmenet,
Valaki szólna:
„Nézd, már itt az ősz,
Sárgúlnak lassacskán a levelek.“
És nem ismerné meg a levelet.

És szeretném, ha rajtfelejténé
Valaki a szemét az alkonyégen,
S szólna: „ezerszínű az alkonyat,
Igy láttuk ezt valaha, - vele - régen.“
És nem sejténé, hogy egy árnyalat
Az esti színek közt én vagyok épen.

-39-

És szeretném, ha jönne valaki
Az erdő rejtekébe
És szólna: „nini, milyen különös:
A nap e mély homályban is ragyog.“
És nem tudná, hogy az is én vagyok.)

Szeretnék úgy hozzádsímúlni
Természet - mint a vén moha
A fák északos oldalán,
S nem lenni hozzád hűtelen soha.
Szeretnék úgy belédsímúlni,
Mint tücsök hangja holdas éjeken
S szeretném, ha valaki elborongna
Rajtam, mint múltból zengő éneken.

S szeretnék úgy vegyülni el beléd,
Természet - mint a síri por,
Mit ezeréves hantokról a szél
Nagy - messzi tengerpartokra sodor
Ott játszana velem egy kisgyerek,
Kicsiny kezén futnék fel és alá,
S e port, mely egyensúlyát nem leli:
Egy percig egyensúlyban tartaná.

-40-

AVE HALOTT!

Ave Halott! Az élet zúg tovább,
Sírok fölött nem időzhet a láb,
Gyökeret nem ereszthet;
A kedves fölé a szív önmagát,
Mint eleven keresztet,
Mint örök fejfát, nem tűzheti le.

Pedig úgy volna szép.
Úgy ottmaradni, mozdulatlanúl,
Hordozni, mint a márvány, - egy nevet,
S nem bánni, virrad-e, vagy alkonyúl.
De nem lehet.
Az élet zúg tovább,
S mint egész, nem ér soha-soha véget.
Ave Halott!
Az élnimenők köszöntenek Téged.

-41-

HOMOKBA ÍRTAM...

Puszták homokján különös betük;
Fénylik a rajzuk, a vonaluk él,
Puszták homokján különös rovás:
Tán harci dal, tán baráti levél,
Talán imádság. Olyan egyre megy,
Elmossa zápor, letörli a szél;
Puszták homokján különös rovás.

Homokba írtam minden mondatom,
Zápor elmossa: ne fájjon nagyon,
Letörli a szél: ne fájjon nagyon,
Homokba írtam minden mondatom.

-42-

MIKOR A DELTA A FORRÁSRA GONDOL.

MIKOR A DELTA A FORRÁSRA GONDOL...

A folyam fut az óceán felé,
S medre ijesztően kiszélesül,
Intenek néki messze fároszok,
Habján hajó ring és sirály repül,
Eltépett malmok ellebegnek rajta,
És úsznak bölcsők és úsznak koporsók
És úszik egy-egy fölborított sajka,
És úszik szenny és virág vegyesen.

S ahogy közelg az óceán felé:
Vize, a hajdan kristályos nedű
Nem édes már, de sós és keserű.
És keserűn és ádázúl rohan,
S gúnynak érzi, ha valaki megáll,
S döbbenve szól: mi hatalmas folyam!

Akkor a delta a forrásra gondol,
Amely körül fekete fenyők állnak,

És csend van és csak a juhnyáj kolompol.
Nincs vad meder és nincs pocsolyás árok,
A fűben szivárogo egy halk erecske
És azt hinnéd, hogy mindjárt elszivárogo.

-43-

A forrás mellett ül egy kisfiú,
Tiszta kezét a tiszta vízbe tartja, -
És ezt a folyam a deltáig érzi,
S a boldogságtól megremeg a partja.

-44-

RÉGI LEVELEK OLVASÁSAKOR.

Anyám, kezekben régi levelek...
Tünődések borongó napja ez,
Mint Mariusnak Carthago, feléd
A multból csupa tört fal meredez.

Míg multak könyvét félőn forgatod,
Kezed bevégzett sorsokat simít,
Elhalt ujjongást, elsikoltott jajt
S a porladozók fagyott könnyeit.

Álmok kövéből márványpalota,
Hitből, vágyból elefántcsonttorony!
Mi volt még itt?... Leomlott, szertehullt...
Virágpor száll csak horpadt sírokon.

Ó egyszer minden lélek Marius
S egyszer minden mult Carthagói rom,
S csak rom marad; rá az emlékezet
Örököldjét hiába futtatom.

Anyám, a multak könyvét forgatod
S állnak előtted romok, feketén,
Most rám tekints! Előled elfedem
A költészet fény - fátylával - én!

Anyám, a multak könyvét forgatod:
Hányan voltunk!... Most-nehányad-magunk:
Anyám, öleljük meg ma a Jelent
S szeressük egymást, míg együtt vagyunk!

-45-

VÁLASZ EGY NAGYON MESSZIRŐL JÖTT LEVÉLRE.

DR. S. R.-NÉ, REMÉNYIK JOLÁNNAK

Tizennyolc esztendőnek távolából
Jött a leveled,
Mint gyerekkorom halk ezüstkacaja,
Úgy cseng a neved:
Jolán...
Az elillanó évek csolnakán
Lelkem mi mindent ringatott azóta,
Mennyi álom és mennyi nóta
Kelt és halt el a parttalan vizen,
Tizennyolc esztendő hiszen
Ugyebár a mi araszos,
Dalos, jajos és panaszos
Életünkben egy örökkévalóság?!

Mint bedőlt tárnából az ottfelejtett mécs,
Most úgy dereng fel
Szelid - halványan az emlékezés.
A neved,
Mintha idézett volna szellemet:
A rég-voltak körültem tábort járnak,
Gyülnek, kopognak, lengenek az árnyak,
A mélyből zeng sok régi-régi hang,
Megannyi elsülyedt harang,
S azt zengi mind,
Amire a Te leveled is int:
Hogy „mindnyájunkon betelik a Sors.”

-46-

Tizennyolc ismeretlen éven át
Szó világít-e, gondolat vezet?
Tizennyolc ismeretlen éven át

Foghatunk-e mi ketten kezét?
Tizennyolc ismeretlen éven át
Emberi fogalomból van-e híd?
Azt írod Jolán,
Tizennyolc év után
Meséljek Néked rólunk valamit.

Mesélek hát... Máskép volt hajdanán,
Csendes szóval mikor a mesét nekünk,
Novemberi vasárnap - délután,
Te mondtad: a mi „nagyobbik testvérünk“.
- Mesélem hát, hogy porbaomlott rég
A nagyapámék öreg háza,
De még a Hója-erdőben a szél
A nyögő fákat épúgy rázza,
Mesélem: áll még Dónát, a kőember
A hegytetőn épúgy, mint hajdanán,
De egy sziluett hiányzik alóla:
A bölcs öreg, szegény jó nagyapám.
Most újra zöld a vadszőlős veranda:
Forró nyarakon hús enyhet-adó,
Az asztal is még régi tán, de rajt'
Gyümölcsöt már nem főz be nagyanyó.
Tőlünk ment el a mult, vagy mi a multtól,
Elváltozott, vagy régi még a Hója?
Én nem tudom. A tornyos villa áll,
De rég üres, de rég nincs már lakója.
Ki lakta hajdan: mind világgá ment,
Sok már csak sirhalom: virágot termő,
Rájok én most gyakorta gondolok
Borongva; már egész kis fejfa-erdő.

Most „át“ gyere. - Ez itt a hintahely,
Ez itt a hinta cölöpfája;
A régi még. De ritkán ül bele
Jókedv, amely az évig szállna.
Most nézz föl. Fényes egy kis-ablak,
Némán hajol a zongorára
Egy karcsu lány... Beethoven szenvedélye
Kizúg a holdezüstös tájra.
Ez - „Sárika, a bájos csöppség.“

Tovább meséljem? Meséljek még, megint?
Mondjam, hogy lassan megőszültenek
Munkában, gondban édes szüleink?

És arról, ki e bús sorokat rója, -
Mit tett - hogy élt - hogy számoljak be Néked?
Talán-talán jobb: ne beszéljünk róla.

Igy tűnnek - mennek lásd, tovább az évek,
Jolán -
Egy illanó nyár aranycsolnakán -
Meséltem Néked.

1918. július.

Tartalomjegyzék:

Csak így	3
<u>Csak így...</u>	
Mikor ünnepet ül	4
Száraz levél	6
Csipkerózsa	7
Csillag a víz alatt	9
Sóhajok hídjá	10
Úgy fáj már minden...	11
Egy lélek állt...	12
Add a kezéd...	14
Egy virág úszik...	16
Hogy örvénylik...	18
<u>Sziclák.</u>	
Néha ingerkedik...	20
Sziclák	22
Tőlem...	23

Elhagyott harangláb	24
Cyklops	26
Sas a magasban	27
Márványtömb	28
Az eljövendőt várom	29
<i>Mi mindig búcsuzunk.</i>	
A kagyló	31
Mi mindig búcsuzunk	32
Az utolsó barát	33
Föld	35
Itt most virágzanak	37
Vágy	38
Ave halott	40
Homokba írtam...	41
<i>Mikor a delta a forrásra gondol.</i>	
Mikor a delta a forrásra gondol...	42
Régi levelek olvasásakor	44
Válasz egy nagyon messziről jött levélre	45

Transcriber's Note:

List of corrected typographical errors:

- Page [32](#), "MI MINDIG **BUCSUZUNK**." changed to "MI MINDIG **BÚCSUZUNK**."
- Page [45](#), "**Mennyi** álom" changed to "**Mennyi** álom"

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK CSAK ÍGY... : VERSEK, 1918-20 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C

below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.